

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN LAATUSUOSITUS

Yleissivistävä koulutus

Kansainvälisen toiminnan laadun kehittäminen pohjautuu ajatukseen kansainvälisyydestä osana suomalaisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kokonaisuutta. Kansainvälisyyteen panostaminen tarjoaa kouluille monia mahdollisuuksia kehittää opetustaan ja muuta toimintaansa. Kun koulujen kansainvälisyydelle määritellään yhteisiä laadunarvioinnin työkaluja, on mahdollista selkiyttää keskeisiä käsitteitä ja nostaa toiminnan tasoa. Samalla kansainvälisestä toiminnasta muodostuu nykyistä jäsennellympi ja monipuolisempi kokonaiskuva.

Sisältö

- 4 Mitä koulujen kansainvälisyys on
- 6 Mikä kansainvälisyyden laatusuositus on
- 8 **JOHTAMINEN/HALLINTO**
- 10 **OPETUS/OPPIMINEN**

Mitä koulujen kansainvälisyys on

Yleissivistävää koulutusta koskevassa lainsäädännössä sekä valtakunnallisissa opetussuunnitelmien perusteissa ja paikallisissa opetussuunnitelmissa kansainvälisyyttä käsitellään sekä arvopohjassa että aihekokonaisuuksien ja oppiaineiden kuvauksissa. Opetussuunnitelmien perusteet velvoittavat kouluja rakentamaan kansainvälisyytään niin, että se on yhdenvertaisesti kaikkien oppijoiden hyödynnettävissä.

Opetussuunnitelman perusteissa esitetyt kansainvälisyysosaamiseen liittyvät tavoitteet voidaan tiivistää seuraavasti:

Kuvio 1. Kansainväliseen osaamiseen liittyviä tavoitteita opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Opetussuunnitelmien lisäksi koulujen kansainvälisyyttä ei ole erikseen säädelty. Toiminnan painopisteitä linjataan nelivuotiskausittain Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (KESU), jonka valtioneuvosto vahvistaa opetus- ja kulttuuriministeriön esityksen pohjalta.

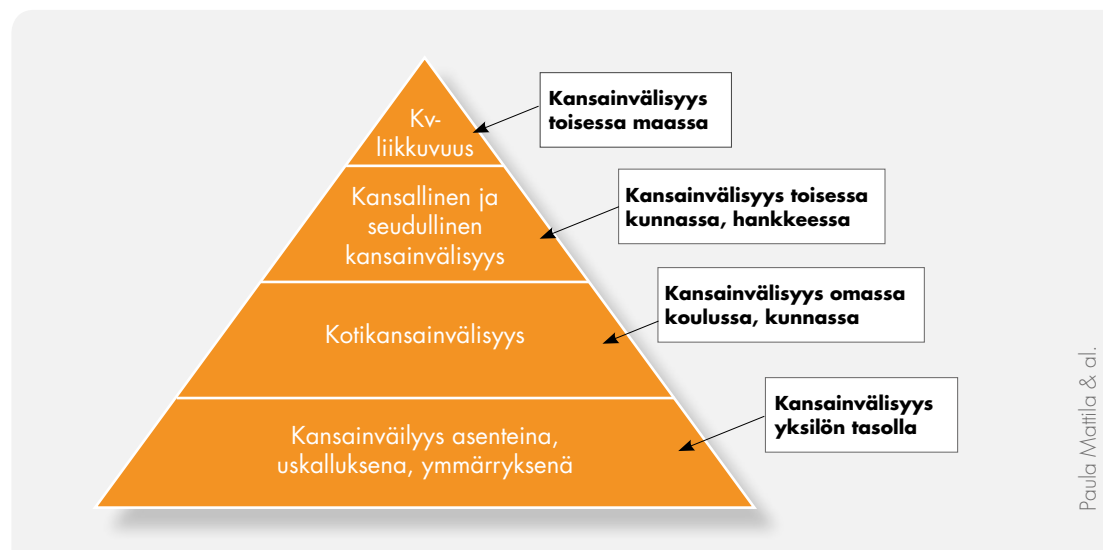
Koulujen kansainvälisyyttä voidaan määritellä ja kuvata sen myös mukaan, millaista osaamista sen avulla pyritään synnyttämään ja vahvistamaan. Esimerkinomaisesti nostetaan esille seuraavat neljä teemaa:

- kansainvälisyystaitojen omaksuminen ja lisääminen - sisältäen kielitaidon ja kulttuurien tuntemuksen
- koulun oman osaamisen syventäminen tai lisääminen jossain koululle tärkeässä asiassa
- monikulttuuriseen toimintaympäristöön valmentautuminen/ kulttuurienvälisyys
- globaalin vastuun ymmärtäminen ja omaksuminen/gloaalikasvatus.

Kansainvälinen toiminta mielletään usein edelleen ennen kaikkea liikkuvuudeksi. Se on kuitenkin paljon laajempi kokonaisuus. Ohessa kuvatun kansainvälisen toiminnan tasojaottelun mukaan voidaan hahmottaa kansainvälisen toiminnan monimuotoisuutta ja sitä, minkälaista yhteistyötä ja resursointia kullakin toiminnan tasolla tarvitaan. On selvä, että kussakin tasossa on toisten tasojen piirteitä, mutta osallistujien määrä erottanee ne selvästi toisistaan. Kun kansainvälisyyttä lähestytään asenteiden näkökulmasta, koulun kaikki toimijat voidaan ottaa tavalla tai toisella mukaan. Liikkuvuus ja hanketoiminta ulkomaille koskettavat useimmissa kouluissa vain osaa oppilaista ja henkilökunnasta ja edellyttävät onnistuakseen joka tapauksessa asenteiden ja kulttuurienvälisen osaamisen harjaannuttamista.

Kotikansainvälisyyttä toteutetaan oman koulun tiloissa ja lähiympäristössä, avaamalla silmät ja korvat läsnä olevalle monikulttuurisuudelle ja kansainvälisyydelle. Kotikansainvälisyys voi olla myös tieto- ja viestintäteknologian mahdollistamaa virtuaalista yhteistyötä toisen maan koulujen kanssa, jopa yhteisenä opetuksena maiden välillä. Kansallinen kansainvälisyys on käsitteenä uusi, mutta siihen liittyvä toiminta tuttua: tutustutaan autenttiseen kansainvälisyyteen tai parhaaseen kansainväliseen osamiseen kotimaassa. Voidaan esimerkiksi tehdä opettaja- ja oppilasvierailuja eri maiden lähetystöihin ja kulttuurikeskuksiin, korkeakoulujen kansainvälisiin keskuksiin tai kielikouluihin tai tutustutaan kansallisesti merkittävien kansainvälisten yhteistyöverkostojen toimintaan.

Kuvio 2. Koulujen kansainvälisyyden toiminnan tasot voidaan esittää kolmiona, jossa tasojen koko rinnastuu toimintaan osallistuvien määrään.

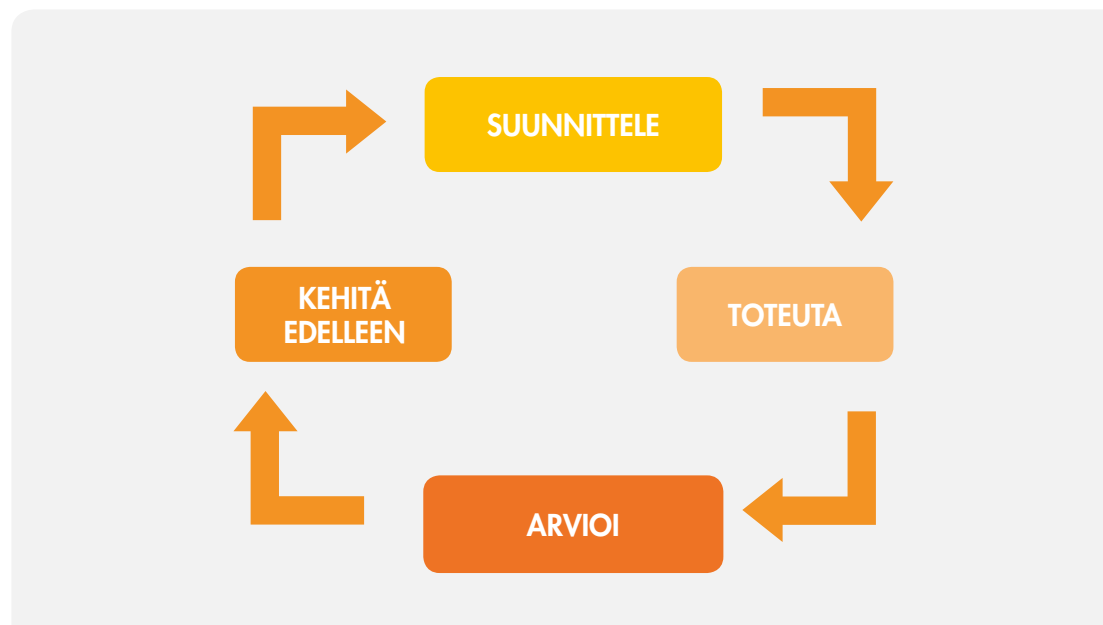

Mikä kansainvälisyyden laatusuositus on

Opetushallitus ja CIMO ovat yhteistyössä koulujen ja kuntien edustajien kanssa laatineet kouluille kansainvälisyyden itse-arviointivälineiksi tarkoitetut laatukortit. Tämä on korttien ensimmäinen julkistettu versio, jota on tarkoitus päivittää käytännön toimijoilta saatavan palautteen pohjalta.

Korteissa kuvatut laatuksiteerit ilmaisevat niitä seikkoja, joiden määrittäminen tukee laadukasta toimintaa. Korttien kysymykset on valittu niin, että niiden avulla voidaan arvioida sekä koulun että koulutuksen järjestäjän kansainvälisen toiminnan nykytilaa, sen suunnitelmallisuutta, opetussuunnitelma- ja oppijakeskeisyyttä sekä toiminnawn lyhyen ja pidemmän aikavälin vaikutuksia oppimiseen.

Korttien avulla voidaan tunnistaa toiminnan onnistumisia ja kehittämistarpeita sekä ohjata toimintaa entistä parempiin tuloksiin. Todellisten kehittämisvaikutusten aikaansaamiseksi kansainvälisen toiminnan arviointi – käytettiinpä siihen nyt esiteltäviä laatukortteja tai muuta laadunarvioinnin menetelmää - tulisi ottaa säännölliseen käyttöön kansainvälisen toiminnan suunnittelussa (vrt. laatuympyrä).

Laatukortteja on kaksi. Toinen kuvaa kansainvälistä toimintaa johtamisen/hallinnon näkökulmasta ja toinen oppimisen/opetuksen näkökulmasta. Kunkin kortin alussa on laatuksiteerit ja sen jälkeen laadun kehittämisen kysymyksiä. Käyttäjän tarve ratkaisee, miten yksittäisiä kysymyksiä tai kysymyssarjoja käytetään.

JOHTAMINEN/HALLINTO

Laatukriteerit

- ✓ Koulutuksen järjestäjä/Koulu on määritellyt arvot, tavoitteet ja toimintaperiaatteet kansainvälisyyden toteuttamiseksi.
- ✓ Kansainvälinen toiminta on suunniteltu niin, että se tukee koulutuksen perustehtävää.
- ✓ Koulutuksen järjestäjällä/Koululla on rakenteet, menettelytavat ja työvälineet, joiden avulla tuetaan kansainvälisyyttä kouluissa.
- ✓ Johto ja henkilöstö ovat sitoutuneet niiden toteuttamiseen ja niiden vaikutuksia seurataan suunnitelmallisesti.
- ✓ Koulun johto luo asianmukaiset edellytykset kansainvälisyyden toteuttamiselle yhteistyössä opettajien, oppilaiden ja huoltajien sekä sidosryhmien kanssa.
- ✓ Koulutuksen järjestäjällä/Koulussa on käytänteet, jotka tukevat oppilaiden ja henkilöstön osallisuutta ja oma-aloitteisuutta kansainvälisyydessä.

Laadun kehittämisen kysymyksiä

Tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat kansainvälisyyden toteuttamiseksi

- Onko kansainvälisyytenne suunnitelmallista: onko sitä tukemassa erillinen kunnan ja koulun strategia ja/tai toimintasuunnitelma vai onko se osa laajempaa strategiaa; mitä?
- Missä kunnan/koulun asiakirjoissa kansainvälisyyttänne kuvataan? Mitkä asiat niissä kuvataan?
- Miten nämä asiakirjat päivitetään ja mistä niistä saa tietoa?
- Millä tavoin kansainvälinen toimintanne kytkeytyy opetussuunnitelmiin, ml. arviointi?
- Millä tavoin kansainvälinen toiminta ja kunnan/koulun kieliohjelma tukevat toisiaan?
- Millaisia kansainvälisiä kumppanuuksia tai verkostoja koulutuksen järjestäjä tavoittelee ja miten kumppanuudet toteutuvat koulujen toiminnassa?
- Millä tavoin kuntanne ystävyyskuntatoiminta otetaan huomioon kansainvälisen toiminnan suunnitelmissa?
- Miten kansainvälisyyteen liittyvä osaaminen varmistetaan kunnan/koulun henkilöstön kehittämissuunnitelmissa ja niiden toteutuksessa?

Rakenteet ja menettelytavat, joiden avulla tuetaan ja toteutetaan kansainvälisyyttä

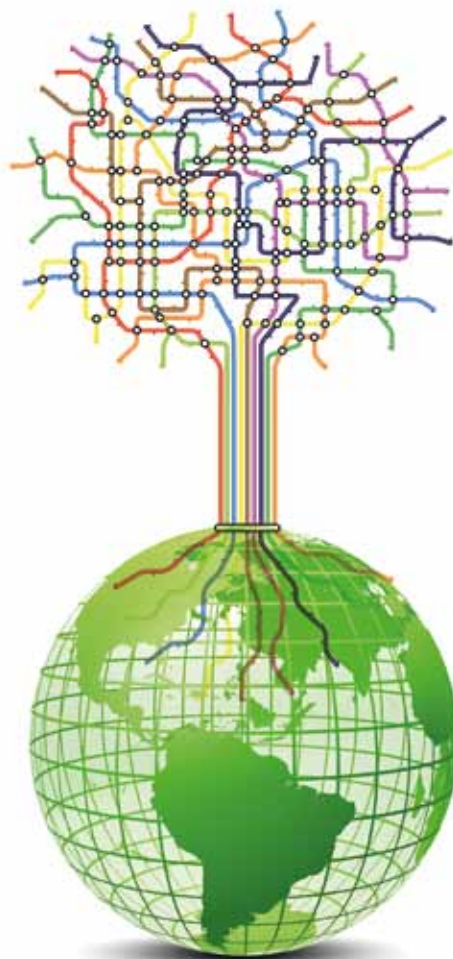
- Miten koulutoimen ja koulujen kansainvälisen toiminnan suunnitelmat laaditaan?
- Miten ne viedään työsuunnitelman ja arjen toiminnan tasolle?
- Miten kansainvälisen toiminnan johtaminen on järjestetty kunnassanne/koulussanne?

- Miten kansainvälisyyteen liittyvän työn määrää ja laatua arvioidaan? Miten käytettävissä olevat resurssit kohdistetaan (osaaminen, työaika, rahoitus; oppilaiden/opiskelijoiden osallistuminen ja suoritukset)?
- Miten kansainvälisen toiminnan talous on järjestetty? Miten rahoituksen hausta sovitaan (mistä ja miten)? Miten rahoituksen kohdentamisesta ja käyttämisestä sovitaan?
- Miten varmistatte yhdenvertaisuuden oppilaiden, henkilökunnan ja kunnan eri koulujen osalta, kun kansainväliseen toimintaan osallistumisesta sovitaan?
- Miten opettajien osallistuminen eri toimintoihin on mahdollistettu mm. sijaisuuksien ja päivärahojen osalta?
- Miten koulu(j)anne tuetaan kansainvälisen toiminnan sisältöjen ja tasojen toteuttamisessa ja kehittämisessä? Millä tavoin kansainvälisen toiminnan kumppanit valitaan kouluille?
- Millä tavoin opetustoimen/koulun henkilökunta voi päivittää, monipuolistaa ja syventää kansainvälisyysosaamistaan, mukaan lukien tietoa ja viestintätekniikan tuntemus?
- Miten kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen ja turvallisuus varmistetaan kansainvälisissä toiminnoissa?
- Miten kansainvälistä toimintaa ja sen tuloksia seurataan, arvioidaan ja parannetaan?
- Miten kansainvälisen toiminnan tuloksia ja hyviä käytäntöjä levitetään?

OPETUS/OPPIMINEN

Laatukriteerit

- ✓ Kansainvälistä toimintaa toteutetaan ja kehitetään sekä arvioidaan opetussuunnitelmien pohjalta.
- ✓ Koulutuksen järjestäjän ja koulun kansainvälisen toiminnan suunnitelmat ohjaavat koulun kansainvälisyyttä asetettujen tavoitteiden ja oppilaiden tarpeiden mukaan.
- ✓ Oppilaiden yksilöllisyys, aikaisempi osaaminen ja oppimisen erityiset tarpeet otetaan huomioon kansainvälisen toiminnan muotoja valittaessa ja arviointia kohdennettaessa.
- ✓ Koulun oppimisympäristöjä hyödynnetään kansainvälisessä toiminnassa monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Kansainvälisten kumppanien tarjoamat toimintamahdollisuudet muodostavat tarkoituksenmukaisen osan koulun oppimisympäristöstä.
- ✓ Kansainvälinen toiminta on monimuotoista ja siinä sovelletaan erilaisia opetusmenetelmiä ja työtapoja sekä hyödynnetään erilaisia välineitä (TVT).
- ✓ Koko henkilökunnan kansainvälinen osaaminen on käytössä ja sitä kehitetään suunnitelmallisesti.
- ✓ Koulussa on luotu käytänteet kansainvälisen toiminnan seurannalle ja jatkuvalla kehittämiselle.

Laadun kehittämisen kysymyksiä

Tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat kansainvälisyyden toteuttamiseksi

- Mitkä ovat koulumme kansainvälisen toiminnan tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat? Missä ne on määritelty? Miten niistä saa tietoa?
- Miten toimintaa käynnistetään ja suunnitelmia päivitetään? Miten syntyy kansainvälisyyden vuosisuunnitelma ja työsuunnitelma?
- Missä ja miten sovitaan eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien sekä muun koulun toiminnan osalta ne sisällöt ja toiminnan tasot, joilla kansainväliseen osaamiseen kasvetaan ja opitaan?
- Millä tavoin sovitaan, miten kansainvälinen toimintamme ja kunnan/koulun kieliohjelma tukevat toisiaan?
- Millä tavoin sovitaan, miten kansainvälinen toimintamme ja tieto- ja viestintätekniikan osaaminen ja välineet tukevat toisiaan?
- Miten kunnan/koulun henkilöstösuunnitelmat tukevat kansainvälisen osaamisemme päivittämistä, monipuolistamista ja syventämistä? Miten voimme itse vaikuttaa osaamiseemme?

Rakenteet ja menettelytavat, joiden avulla tuetaan ja toteutetaan kansainvälisyyttä

- Miten huolehdimme, että opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt kansainvälisen osaamisen tavoitteet toteutuvat opetuksessa?
- Miten siirrämme kansainvälisen toiminnan suunnitelmien sisällöt ja toiminnan tasot käytännön toiminnaksi ja miten toimintaa edelleen kehitetään?

- Miten varmistamme, että kaikilla oppilailta ja koko henkilökunnalla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kansainvälisen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?
- Miten kansainvälisyys näkyy koulumme toimintakulttuurissa?
- Miten opetuksessa hyödynnetään yhteistyötä koulun eri sidosryhmien kanssa?
- Miten vanhemmat otetaan huomioon kansainvälisen toiminnan yhteistyökumppaneina?
- Miten TVT:tä (sosiaalista mediaa, verkkopedagogiikkaa) hyödynnetään kansainvälisyydessä?
- Miten kansainvälistä toimintaa ja sen tuloksia seurataan, arvioidaan ja parannetaan koulun tasolla?
- Miten oppilaiden kansainvälinen osaaminen/ osallistuminen otetaan huomioon oppilasarvioinnissa?
- Miten saamme ja vaihdamme kansainvälisen toiminnan kokemuksia ja tietoja koulun sisällä ja koulujen välillä?
- Miten koulumme saa ajankohtaista tietoa kansainvälisen toiminnan eri mahdollisuuksista (ohjelmat ja hankkeet, verkostot, rahoitus jne.)?

Opetushallitus
PL 380
00531 Helsinki
040 348 7555
www.oph.fi

